

Til lovforslag nr. L 161. Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 12. april 2000

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

(Sanktioner, renter, tilbagebetaling m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Udvalget har haft et møde med professor Gorm Toftegaard Nielsen, Aarhus Universitet, vedrørende lovforslagets sanktionsbestemmelser.

Endvidere har udvalget modtaget en skriftlig henvendelse fra Socialpædagogernes Landsdækkende Arbejdsløshedskasse.

Der er af arbejdsministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *mindretal* (Socialdemokratiets, Centrum-Demokraternes, Det Radikale Venstres og Kristeligt Folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (Venstres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet stemmer dog for det under nr. 5 stillede ændringsforslag.

Lovforslaget indeholder flere forskellige elementer, og mindretallet har derfor foretaget en samlet afvejning i forhold til de elementer, Venstre og Det Konservative Folkeparti kan støtte, og de elementer, der ikke kan støttes.

Venstre og Det Konservative Folkeparti kan støtte indførelsen af regler om forrentning ved forsinket udbetaling af ydelser fra a-kasserne til

medlemmer samt om forrentning af beløb, som medlemmer har modtaget med urette og derfor skal betale tilbage. Venstre og Det Konservative Folkeparti kan ligeledes støtte den ændring, der giver mulighed for dispensation til medlemmer, som på grund af sygdom hen over 60-års-dagen kan miste muligheden for at overgå til efterløn.

Vedrørende den del af lovforslaget, der indeholder lempelser af sanktionerne over for medlemmer, som uberettiget har modtaget dagpenge eller andre ydelser fra en a-kasse, har Venstre og Det Konservative Folkeparti følgende bemærkninger:

I 1998 blev der nedsat et udvalg under Landsarbejdsrådets Arbejdsudvalg med deltagelse af Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringen og arbejdsmarkedets parter. Udvalget fik til opgave at komme med forslag til nye regler eller løsninger, der kunne imødekomme den fremførte kritik af de eksisterende regler særligt i forhold til, at svigsslettelse kan få meget vidtgående følger for det enkelte medlem, f.eks. i relation til retten til efterløn, samt at sanktionerne rammer ledige medlemmer hårdest, men kan være uden virkning for et medlem med langvarig beskæftigelse. Som det også er fremført i lovforslagets bemærkninger, var der enighed i udvalget om en række overordnede principper, herunder at muligheden for at slette et medlem for svig som udgangspunkt bør afskaffes, men at dette ikke bør føre til generel ændring af sanktionsniveauet. Dette er ikke blevet fulgt, idet lovforslaget lægger op til generelle lempelser af sanktionerne.

Lovforslaget burde på dette område alene have sikret, at slettelse af a-kassen for svig som hovedregel blev erstattet af effektive karantæne-regler og kun taget i anvendelse i gentagelsestilfælde. Herudover burde lovforslaget have sikret, at sanktioner ikke får urimeligt ulige konsekvenser, afhængig af om man er ledig eller i beskæftigelse. Det generelle sanktionsniveau bør herudover fastholdes.

Endelig retter lovforslaget opmærksomheden mod den tilfældighed, der ligger i reglerne for opgørelse af, hvornår dagpengeudbetalingen skal standses i forbindelse med overenskomstkonflikter, ved at a-kassens organisation er afgørende for opgørelsen afhængig af, om der er tale om centrale eller decentrale a-kasser. Denne tilfældighed bør ikke løses ved en central opgørelse på landsplan, som det er foreslået i lovforslaget. I stedet burde der gælde decentrale opgørelser, f.eks. opgjort på amtsplan. Dette vil være i større overensstemmelse med realiteterne på det danske arbejdsmarked.

Til trods for at der er elementer i dette lovforslag, mindretallet kan støtte, medfører en samlet afvejning, at Venstre og Det Konservative Folkeparti ikke kan stemme for lovforslaget.

Et *tredje mindretal* (Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Mindretallet stemmer for lovforslaget, fordi det lempet enkelte elementer i det urimeligt hårde sanktionssystem over for a-kasemedlemmer, der bevidst eller ubevidst kommer i konflikt med dagpengelovgivningen.

Specielt hæfter mindretallet sig ved lempelsen af reglerne om sletning for svig, af den generelle nedsættelse af karantænebestemmelserne, af rentetilskrivningen, hvis a-kasserne udbetaler dagpenge for sent, og af mulighederne for at tage hensyn til formildende omstændigheder i svigsager.

Men på en række punkter mener mindretallet, at lovforslaget ikke løser åbenlyse problemer. Derfor har mindretallet stillet eller tiltrådt de stillede ændringsforslag.

Et *fjerde mindretal* (Dansk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forka-*

stelse ved 3. behandling. Mindretallet stemmer dog for det under nr. 5 stillede ændringsforslag.

Efter ministerens besvarelse og gennemgang af høringssvarene finder Dansk Folkeparti, at de foreslåede ændringer medfører for stor risiko for en stigning i antallet af sager om svig over for kasserne i forbindelse med udbetaling af dagpenge.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (EL), tiltrådt af et *mindretal* (SF):

1) I den under *nr. 16* foreslåede affattelse af § 86 indsættes efter stk. 10 som nyt stykke:

»Stk. 11. I tilfælde, hvor der er et klart misforhold mellem medlemmets forseelse og tilbagebetalingsbeløbet, eller i tilfælde, hvor medlemmet ville have haft ret til et andet forsørgelsesgrundlag i den periode, hvor medlemmet uretmæssigt fik ydelse fra kassen, kan kassen indstille til direktøren for Arbejdsløshedsforsikringen, at tilbagebetalingsbeløbet nedsættes forholdsmæssigt. Direktøren for Arbejdsløshedsforsikringen afgør på baggrund af indstillingen, i hvilket omfang tilbagebetalingsbeløbet skal nedsættes.«

Stk. 11-15 bliver herefter stk. 12-16.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (S, SF, CD, RV, EL og KRF):

2) I den under *nr. 18* foreslåede affattelse af § 87, *stk. 3, 2. pkt.*, ændres »5 år« til: »2 år«.

Af et *mindretal* (EL), tiltrådt af et *mindretal* (SF):

3) I den under *nr. 18* foreslåede affattelse af § 87, *stk. 4*, udgår *2. pkt.*

4) I den under *nr. 18* foreslåede affattelse af § 87 affattes *stk. 5* således:

»Stk. 5. Hvis direktøren for Arbejdsløshedsforsikringen afgør, at medlemmet har gjort sig skyldig i svig eller anden forseelse over for kassen, kan direktøren samtidig pålægge kassen at indstille udbetalinger af ydelser til medlemmet, bortset fra kursusgodtgørelse, fra afgørelsestidspunktet.«

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 2

5) I *stk. 1, 2, 4 og 5* ændres »1. april« til: »1. juli«.

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Der opstår i utallige situationer kraftige misforhold mellem begåede forseelser og de tilbagebetalingsbeløb, der kræves af medlemmet, og lovforslaget tager heller ikke højde for, at mange medlemmer i perioder, hvor de uretmæssigt har modtaget dagpenge, kan have ret til andet forsørgelsesgrundlag.

Derfor foreslås, at direktøren for Arbejdsløshedsforsikringen kan nedsætte tilbagebetalingsbeløbet efter indstilling fra kassen.

Til nr. 2

Det foreslås at fastholde forældelsesfristen på 2 år for en idømt karantæne efter de gældende regler.

Forældelsesfristen på 5 år ifølge lovforslaget vil kunne indebære, at medlemmer med langvarig stabil beskæftigelse vil have en karantæne stående i betydelig længere tid end det ene år, en

svigsslettelse udelukker dagpengeretten efter de gældende regler.

Til nr. 3 og 4

Endelig er det fortsat et stort problem med den manglende retssikkerhed i sanktionssystemet. Det er fortsat tilfældet, at en a-kasse i tilfælde af mistanke om svig eller anden forseelse skal standse udbetalingen af ydelser, før sagen er afgjort. Med andre ord straffes medlemmet, før vedkommende er dømt. Dette er i modstrid med almindelige demokratiske retsprincipper.

Til nr. 5

Det foreslås at ændre lovens ikrafttrædelsesdato fra den 1. april til den 1. juli 2000. Endvidere foreslås, at virkningstidspunktet for lovforslagets regler om forrentning af efterbetalings- og tilbagebetalingsbeløb samt de ændrede regler om sanktion ligeledes ændres fra den 1. april til den 1. juli 2000.

Ved ændringsforslaget sikres, at de nye administrative regler kan være udsendt i rimelig tid inden lovens ikrafttræden, og at a-kasserne får tilstrækkelig tid til at etablere de nødvendige edb-systemer til brug for renteberegning af efterbetalings- og tilbagebetalingskrav.

Poul Erik Dyrlund (S) fmd. Ole Vagn Christensen (S) Carsten Hansen (S) Bjarne Laustsen (S)

Anne-Marie Meldgaard (S) Ole Sohn (SF) nfm. Susanne Clemensen (CD)

Anders Samuelsen (RV) Jette Gottlieb (EL) Charlotte Antonsen (V) Eva Kjer Hansen (V)

Ulla Tørnæs (V) Jens Vibjerg (V) Knud Erik Kirkegaard (KF) Pia Christmas-Møller (KF)

Mogens Andreassen (DF) Ole M. Nielsen (KRF)

Frihed 2000 havde ikke medlemmer i udvalget.